

I-Existentialisme

Citaten uit Doorman en Pott, Filosofen van deze tijd

Sartre door Ger Groot

“Alleen wanneer we gaan reflecteren, worden we ons expliciet van onszelf bewust en vertoont het Ik zich als een eigen realiteit. Maar dat zo ontdekte Ik heeft een eigenaardige status. Het heeft het heldere en beweeglijke karakter van het zuivere bewustzijn verloren, dat bestaat in een dynamische gerichtheid op de werkelijkheid (intentionaliteit). In plaats daarvan krijgt het dezelfde status als een ding: iets wat niet direct doorzichtig is en welbepaalde eigenschappen bezit.”

“In de ontmoeting van bewustzijn en wereld doen zich twee verschillende zijnswijzen voor. Er is het zijn van de wereld en dat van het bewustzijn. Het eerste valt geheel met zichzelf samen en 'heeft' dus ook geen 'wereld': het is louter op-zich (en-soi). Het andere is gerichtheid óp de wereld, valt daarmee niet met zichzelf samen maar bestaat juist in deze spanning, die het steeds uit zichzelf doet vertrekken: het is voor-zich (pour-soi). Die laatste bestaanswijze noemt Sartre, net als Heidegger, existentie.”

“De grootste doodzonde in Sartres filosofie is de wens van het pour-soi te willen bestaan op de wijze van een ding.”

“Minstens zo indringend (en unheimlich) is Sartres beschrijving van de blik waarin de persoon die gezien wordt vanzelf tot ding gemaakt wordt door degene die ziet, en dat ook weet. In de ogen van de ander is hij iets, maar hij weet niet goed wát; hem is een essentie toegekend die enerzijds volledig van hem is en waarvoor hij verantwoordelijkheid draagt, maar waar hij anderzijds niet de vinger achter krijgt.”

“Er is een schrikbewind voor nodig om de individuele leden aaneen te smeden tot een innerlijk coherente groep: een druk die Sartre als 'fraternité-terreur' aanduidt. Deze terreur is voor Sartre slechts een fase in de vorming van een collectief maatschappelijk subject, waarin de geschiedenis ten slotte tot voltooiing kan komen. Maar of een collectief dat met het fnuiken van de individuele vrijheid totstandkomt, ooit nog aan deze vrijheid zal toekomen, werd in de jaren vijftig en zestig al door velen betwijfeld.”